

BARSEBÄCK ANMÄLT TILL ÅKLAGARE AV SKI

"Att driva en kärnreaktor med Barsebäcks utsatta läge mitt i en storstadsregion kräver en garanterat hög säkerhetsnivå och säkerhetskultur. Statens Kärnkraftsinspektion (SKI) har övertygande visat att den säkerhetskulturen saknas vid Barsebäcksverket. Att stänga Barsebäck för gott är det enda sättet att garantera säkerheten!"

Det är Folkkampanjens omdöme efter att ha läst SKI:s granskningsrapport och åtalsanmälan från 19 augusti. Bilden av hur säkerhetsarbetet skötts vid Barsebäck är mycket oroande.

I sin åtalsanmälan hävdar SKI att Barsebäcksverket brutit i sitt ansvar för säkerhet på en rad punkter. Misstanke om brott gäller i huvudsak två av dessa: (1) När en reaktor fungerar på ett oväntat och oförklarligt sätt, så som Barsebäck 2 gjorde i vintras, är regeln (SKIFS 1998:1, kap 2 §2) att reaktorn utan dröjsmål ska "bringas i säkert läge", d v s ställas av. Vid Barsebäck drevs reaktorn istället vidare under ett par veckor, utan att man visste vad som orsakade avvikelserna i vattenflödena i matarvattensystemet. Man väntade också med att varsko SKI. (2) SKI misstänker att BKAB:s ledning kan ha agerat i strid med §10 i Kärntekniklagen vars första punkt slår fast, att inte bara utformningen av tekniska system utan också organisatoriska, administrativa och personella faktorer ingår i begreppet säkerhet vid kärnteknisk anläggning.

Problemen med mataranordningen började kort efter de installerats i oktober/november i fjol. Någon gång under mellandagarna blev situationen akut. Men midvinternattens köld är hård och priset på ström var skyhögt. Att ställa av Barsebäck 2 skulle kosta! Ledningen lät i stället reaktorn krångla vidare, ända till 16 januari.

När reaktorn så småningom ställdes av 16 januari och man kunde undersöka den, visade det sig att rördelar hade lossnat i vattenblandare, att dessa rördelar strypt matarvattenflödet och att metalldelar hamnat inne i reaktortanken. Följdsador hade också uppstått. I efterhand har man konstaterat att de blandare, så kallade T-stycken, som installerades förra höst, aldrig hade testats för användning i reaktormiljön.

SKI, som informerades först 13 januari, hävdar idag att reaktorn borde ha släckts senast 3 januari.

Verksledningen försvarar sig med att "det inte var någon risk för en olycka". Det kunde de som drev reaktorn vidare knappast veta. De valde att driva reaktorn vidare även med ett konstaterat "okänt fel".

Hårda bud

Barsebäck överlämnade resultaten av två interna utredningar i slutet av juni till SKI. Ganska snabbt fick man klart för sig, att Barsebäck brutit på en rad områden och att tillsynsåtgärder vid anläggningen var påkallade.

SKI är mycket hård i sin bedömning av säkerheten vid Barsebäck: "Händelsen i samband med de skadade blandarna visar på stora brister i styrning och ledning av verksamheten och därmed också brister i de förhållningssätt och attityder som kännetecknar en god säkerhetskultur."

Det handlar om oklara beslutsprocesser, dålig dokumentation, rutiner som finns men inte följs, forum för säkerhetsfrågor som inte sammankallas osv. "Det råder vidare en brist på en ifrågasättande attityd på flera nivåer i organisationen. Detta är brister som, om de inte rättas till, kan äventyra organisationens förmåga att effektivt hantera oklara och svåra situationer och upprätthålla säkerheten," fastslår SKI.

Efter de slutsatserna var det självklart för SKI att inlämna en anmälan till åklagarkammaren i Malmö om brott mot kärntekniklagen.

Nu under september har två inspektionsteam från SKI undersökt företagets åtgärder på plats för att komma tillrätta med brister i driftinstruktioner, konstruktionsupphandling och oberoende säkerhetsgranskning. Anläggningens program för "säkerhetskultur" har granskats särskilt. Enligt tidsplanen skall SKI vara färdig med sin utvärdering av inspektionerna i oktober.

I en andra etapp kommer SKI att granska och inspektera verkets kvalitetssystem "med tonvikt på avvikelsehantering, leverantörsbedömning och funktionsupphandling samt hur systemet är förstått av personalen". Barsebäck Kraft vara färdiga med sitt arbete senast 1 februari 2004. SKI inspekterar resultatet SKI därefter. <

LÄS MER:

- Kärnsäkert nr 6. (Finns som pdf på SKIs hemsida (www.ski.se).
- Tillhandahålles (gratis) av SKI, tel 08-698 8400, e-post: info@ski.se)
- Ariane Sains rapport i Nucleonics Week nr 35 (som bl a citerar ur vårt pressmeddelande)
- Folkkampanjens debattartikel (ännu inte publicerad, men inte heller refuserad) kommer att kunna läsas på vår hemsida.

forts. sid 4

I DETTA NUMMER:

- **SKI: Brott i Barsebäck?** 1+4
- **Höstmöte 25 okt** 2
- **Mörklagt!** 3+6
- **Över 300 enkätsvar** 4
- **Kärnvapenkrig? Why not!** 5
- **EURATOM-fördraget ratas** 8

HÖSTMÖTE 25 OKTOBER

- * Går Barsebäckverket på sista versen?
- * Ett kärnkraftverk mitt i Örestad!
Finns det något som talar för att Barsebäck 2
skulle få puttra vidare?
- * "Säkerhetskultur" -- vad är det?

**Barsebäck 2 blir alltså temat för årets höstmöte,
25 oktober i SOL-huset (adress sid 8) i Stockholm,
kl 10-16.**

**På plats för att diskutera Barsebäck's nedläggning,
alternativt dess omistliga bidrag till svensk kraftförsörjning,
är**

- * **En säkerhetsansvarig vid SKI**
(ej bekräftad vem vid pressläggningen)
- * **Niels Henrik Hooge** från Barsebäcksoffensiven
- * **Olof Karlsson**, SERO

Förmiddagen tillägnas frågan om Barsebäck 2.
Lunchen består av en matig soppa samt Bakverkets goda smörgåsar

På eftermiddagen diskuterar Olof Karlsson de senaste framstegen
i alternativ energi och hur kärnkraften kan ersättas.

Om maten ska räcka till alla, behöver vi veta i förväg, hur många vi blir.
Anmäl Dig vänligen till kansliet senast 23 oktober.

Välkommen!

MÖRKLAGT! VARFÖR SÅ MÅNGA STRÖMAVBROTT?

Jag förvånades av den stora "blackout" 14 augusti, som mörklade 50 miljoner människor i USA och Kanada -- det största strömavbrottet i Nordamerikas historia. I USA hävdar organisationen Public Citizen, att anledningen till strömavbrottet bör sökas i *elmarknadens avreglering*.

Public Citizen (not 1) pekar på opålitlig drift och förhöjda risker hos atomreaktorerna, som en av de farligaste och mest akuta följderna av strömavbrottet. 21 atomreaktorer fick snabbstoppas till följd av avbrottet och eftersom de -- till skillnad från andra typer av kraftverk -- ironiskt nog måste få ström utifrån för att komma igång igen eller för att överhuvudtaget köra, utlöste deras frånfälle en dominoeffekt, där över hundra kraftverk överbelastades och slogs ut.

Vind-, vatten-, naturgas- och kolkraftverk kan starta upp igen inom några timmar. USAs atomreaktorer behövde i bästa fall (om de kommit ur snabbstoppet oskadda) upp till flera dygn. Mer än en vecka efter avbrottet låg 5 av Ontarios 12 Candu reaktorer fortfarande nere. 150.000 arbetsplatser stod stilla och tung industri fick köra på halvfart. De ekonomiska förlusterna blev tunga.

Nödgeneratorerna är ett kapitel för sig: när strömmen försvinner från nätet, är dieseldrivna generatorer det som skall sörja för nödkylningen av atomreaktorerna. Det är inte alls ovanligt att dessa generatorer krånglar. (2)

Kort efter pårsen i Nordamerika drabbades Georgien (18 aug.)- och så, veckan därpå, London och sydöstra England (28 aug). Jag anade ett mönster och började söka en förklaring i utländska tidningar och på internet. Georgiens strömavbrott, som drabbade hela landet, följde kort efter det, att ett amerikanskt företag, AES, sålde 75% av huvudstaden Tbilisi's elverk till ett ryskt företag, UES. Tbilisi har sedan dess haft endast sporadisk elförsörjning. I ett distrikt stormade invånarna en kraftproducent och tvingade arbetarna där att slå på strömmen i deras område (3).

23 sept inträffade så strömavbrottet i Sverige och Danmark med början kl 12.30. Efter att ha följt tv-nyheterna på fem danska och svenska kanaler i flera dagar kommer jag fram till, att avbrottet startade i Oskarshamn reaktor 3. Ytterligare två reaktorer i Ringhals fick snabbstoppas. Läget redan innan strömavbrottet var inte det bästa, då tre andra svenska reaktorer stod stilla: Barsebäck hade anmälts till åklagare, misstänkt för att ha körts mot säkerhetsbestämmelserna och två reaktorer i Ringhals stod stilla av andra anledningar). Nätet i östra Danmark kunde naturligtvis inte klara efterfrågan från hela södra Sverige. Det överbelastades och slogs ut. Därmed försvann strömmen i halva Danmark: Själland, Mön, Lolland Falster och Bornholm. Hela 4,2 miljoner människor i de två länderna blev strömlösa! Samtliga tåg, lokaltågen i Köpenhamn och Öresundståget stod stilla, Kastrup flygplats stängdes tills nästa dag, folk fastnade i hissar, i tunnlar o s v. Räddningsföretaget Falck rapporterade om livshotande tillbud inom sjuk- och åldringsvården. Sjukhus nödgeneratorer strejkade i danska Holbæk och svenska Lund.

Trots allt kan man säga, att vi slapp lindrigt undan den här gången. Men förutom risken för liv och lidande, så medför ett sådant strömavbrott också stora ekonomiska skador: Börsen i Köpenhamn fick lägga ner handeln resten af dagen, bankerna stod stilla, stora verksamheter fick lägga ner produktionen i upp till nio timmar. Gissa vilka summer det blir, när det drabbar halva Danmark och södra Sverige på en gång!

En politisk och ekonomisk följd av storskaliga energilösningar (i avregleringens tidevarv) är, att kraftjättarna blir oerhört mäktiga. Bolagens makt har t.ex. den grävande journalisten Greg Palast (4) kartlagt. Regeringarna Bush -- Pappa och Junior -- har varit rena Klondyke för olje- och kraftgiganterna. Inte heller satsade Clinton särskilt mycket krut på energifrågor. Förklaringen är enkel: alla tre presidenter har tagit emot miljoner och åter miljoner i kampanjbidrag från olje- och kraftbolagen. Palast visar hur de köpt (och köper) politiska favörer i miljardklass. Bolagen kan t o m straffa motsträviga regeringar, som t ex delstatsregeringen i Kalifornien. Förra året drabbades delstaten av massiva störningar i elförsörjningen och skyhöga elpriser, följd av en regeringskris. Delstatsguvernören Gray Davis kallade en gång eljättarna för "ett gäng pirater" -- och nu får han gå på plankan!

Listan över massiva elavbrott på mindre än två månader är global och *på intet sätt normal*: (bland andra) USA/Kanada, Ryssland/Georgien, England, Sverige/Danmark. 28 sept drabbades 55 miljoner italienare (plus många schweizare). Allt som allt har fler än 110 miljoner människor i västvärlden varit mörklagda denna sensommar och höst! Därtill drabbades Mexico efter USA & Kanada och Filippinerna samma dag som Italien.

Tidigare energiminister i USA, Bill Richardson (och han borde ju veta!) kommenterade situationen: "Man har letat efter det konkreta upphovet till avbrottet men i stort sett glömt den bakomliggande orsak, nämligen, avreglering." De stora el-giganterna använder sina utmärkta vinster till att köpa upp konkurrenter tvärs över nationsgränserna för att skaffa sig en position, som gör att de kan diktera vilkoren. Vi blev lovade att avregleringen skulle ge oss större konkurrens och billigare priser - i stället vet vi nu att priserna ökar på många håll, liksom riskerna för sammanbrott. Enligt en rapport från Greenpeace använde tyska elbolag ekonomiska reserver, som var öronmärkt för att ta hand om atomavfallet, till att köpa sig in i Sydkraft - och efter att utländska företag hade tagit kontrollen över Sydkraft och började hota regeringen med EU-domstolen, så backade Sveriges regering från sina löften om att stänga Barsebäck!

Vårt senaste strömavbrott berodde på svensk kärnkraft: Nästa gång kommer Danmark att ha ordnat det så att de kan stänga av överföringen till Sverige, för att förhindra skador på det danska samhället! Men jag tror att det går att dra även andra slutsatser från alla dessa händelser: Varför satsa på ett enda centraliserat, sårbart och farligt el-nät som kan braka ihop närsomhelst? Det är väl ok att släppa eventuellt överskott ut på nätet - men vad händer med tanken om regionalt självförsörjande, underhåll och fungerande reservkraft? Innan utförsäljningen och avregleringen såg myndigheterna till att en del av "vinsten" från elproduktionen gick till underhåll och kraftreserver. Vem garanterar det idag?

Källor:

1. The Big Blackout and Amnesia in Congress: www.citizen.org/pressroom/release.cfm?ID=1537 Blackout Demonstrates Vulnerability of Nuclear Plants and Failure of Electricity Deregulation: Sept. 8: www.citizen.org/documents/bigblackout.pdf
2. Nukes in the Dark - Blackout Left Emergency Diesels as Sole Protection: www.counterpunch.com/goff08282003.html
3. BBC News: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/europe/3160861.stm>
4. Power Outage Traced to Dim Bulb in White House - by Greg Palast <http://globalresearch.ca/articles/PAL308A.html> Läs även Palasts bok, The Best Democracy Money Can Buy (Penguin utanför USA), vars kap. 3 avhandlar "energikrisen" i Kalifornien.

REAKTIONER PÅ BROTTSANMÄLAN

Ur Folkkampanjens pressmeddelande 20 aug:

"Det enda sättet att garantera säkerheten vid Barsebäcksverket är att låta reaktorn stå stilla för gott. Barsebäck måste äntligen stängas, i enlighet med tidigare politiska beslut och löften."

Och man frågar sig: "Vilka andra åtgärder som kan äventyra säkerheten har ledningen för Barsebäcksverket tillåtit? Finns det fler fall där verket har underlåtit att prioritera säkerheten för att istället spara pengar? Kan SKI garantera att inte samma slappa säkerhetskultur råder även vid andra svenska kärnkraftverk? Hade den slappa säkerhetskulturen vid Barsebäck över huvud taget uppmärksamats om inte den undermåliga vattenblandaren hade gått sönder så snabbt och om inte lokala massmedia uppmärksammat bristerna i säkerheten?"

Barsebäcksverkets tillskyndare har ofta använt uttryck som "en av världens säkraste reaktorer". Vi har nu fått svart på vitt, från den svenska tillsynsmyndigheten SKI, att Barsebäcksverket tvärtom under lång tid varit en av de mest osäkra reaktorerna, med en ledning som sannolikt begått lagbrott i sin jakt på kortsiktig vinst. I kombination med reaktorns farliga läge mitt i Skandinavians största storstadsregion utgör Barsebäck en oacceptabel miljö- och säkerhetsrisk. ✚

Leif Öst, Barsebäck Kraft AB: "Men jag anser inte att vi brutit mot kärntekniklagen och SKI:s föreskrifter. Vi anser att reaktorn drivits på ett säkert sätt. Det som hande har ringa betydelse för säkerheten." ✚

Anders Jörle, informationsansvarig vid SKI: "SKI gav rött ljus till Barsebäck Kraft i ett ovanligt och mycket uppmärksammat tillsynsbeslut i augusti. Av företaget krävdes en lång rad åtgärder /---/. Särskilt uppmärksammat, inte minst i branschen, blev beslutet att låta åklagare pröva frågan om brott."

Från SKI:s sida var det en ovanlig och mycket väl övervägd åtgärd. Erfarenheten är en viktig lärare och det är den säkert också i denna händelse." ✚

ÖVER 300 ENKÄTSVAR

har överväldigat mig och (med all sannolikhet) min brev-bärare. Nu får alla medlemmar detta nummer på papper men svaren hitintills fördelar sig ganska jämt mellan alternativen: "Papper som hittills" 40%, e-post 32%, och "klarar sig utan" 27%.

Det är meningen att alla ska få Medsols i den formen de vill ha den. Ingen behöver känna något tvång. (Det går alltså att ångra sig i fall man valt motvilligt.)

Flera av dem som säger sig kunna undvara tidningen över huvud taget har önskat någon form av årsredovisning. En sådan kommer att sammanställas och skickas ut tillsammans med upprop om motioner och kallelse till årsmöte (vid kalenderårsskiftet).

Många kommentarer och förslag har strömmat in, faktiskt nästan vart femte brev! Det har varit mycket uppmuntrande läsning. Samtliga kommentarer har vidarebefordrats till övriga styrelsen och jag tackar er alla, å styrelsens vägnar.

Här skickar vi med en påminnelse-talong för er som ännu inte svarat. Svaren är viktiga för vår ekonomi. Men Du kan vara lugn. Du kommer att få tidningen även i fortsättningen, även om Du inte svarar. *Däremot kommer vi att vara mer noga med att följa upp avgifterna och kapa prenumerationen för den som inte betalat sin medlemsavgift!*
Inbetalningskort bifogas!!

Hjärtligt tack för det positiva gensvaret!
Charly Hultén

Lena Sommestad till Nucleonics Week: "I want a quick closure of Barsebäck and this doesn't exactly give me confidence to let operation continue." (Ungefär: Jag vill se att Barsebäck stängs snarast, och det inträffade ökar knappast min känsla för att låta driften fortsätta.) ✚

Ett enigt Danmark: -- Vi har i åratal sagt att det är fullständigt oacceptabelt att ha ett kärnkraftverk så nära en storstad. Svenskarna har alltid försvarat sig med att Barsebäck är så säkert, och att det inte är något problem. Men nu visar det sig att det finns allvarliga säkerhetsproblem. Att verkets ansvariga ledning uppenbart inte gjort något åt saken gör det bara värre, säger Jens Kramer Mikkelsen, överborgmästare i Köpenhamn (Socialdemokrat). Han hoppas nu att den danska statsministern Anders Fogh Rasmussen (Venstre) ställer sig på barrikaderna och verkar för att Sverige ska hålla sitt löfte att stänga Barsebäck.

Inrikesminister Lars Lökke Rasmussen (Venstre) sa sig avvakta en fullödigare rapport från SKI men tillade, att Sveriges regering redan idag är mycket medveten om att ett enigt folketing i Danmark vill att Barsebäck stängs. De gäller även Konservatives miljö- och energitalesman Helle Sjelle, som förklarade att Barsebäck är felpalacerat och bör stängas "snabbast möjligt". (TT-Ritzau) ✚

SKI I KLÄM

Vi som umgåtts med SKI länge, imponeras av den kraft och öppenhet som präglar myndighetens information om händelserna vid Barsebäck 2. Kan det vara uttryck för en bestående klimatförändring?

Hoppas kan man alltid, men sannolikt är det snarare ett exempel på det som i USA går under beteckningen "ass coverage" -- på mera vårdad svenska: ett försök att hålla ryggen fri!

SKIs ledning har uppenbarligen fått hett om öronen från industrihåll för att myndigheten med sådant eftertryck beivrat missförhållandena vid Barsebäck.

Men saken är den, att även SKI har anmälts till åklagare -- av kärnkraftkonsulten Lars-Olov Höglund -- för myndighetens förment försumlighet i förhållande till verket. Höglund hävdar att SKI länge varit väl infördad med problemen där, att man sett genom fingrarna.

Här gäller det för SKI att visa sig duktig! Och det gör de nu med besked! - red.

PÅ RIGHT LIVELIHOOD STIFTELSENS ROLL OF HONOUR

Bland de som hedras av Right Livelihood Foundation i år är David Lange, f. d. premiärminister i Nya Zeeland och livslång fredsaktivist.

David Lange blev världskänd 1984, när hans regering bannlyste kärnvapenstyckade fartyg och flyg från Nya Zeelandskt territorium. Vidare strävade Nya Zeeland efter att göra hela Söderhavet kärnvapenfritt.

Redan 1975 som advokat i Auckland försvarade han fredsaktivister som protesterade mot besök av kärnvapenbärande fartyg. Som PM lyckades han få Frankrike att betala skadestånd för bombdådet mot Greenpeace-fartyget Rainbow Warrior i Aucklands hamn 1985.

Han låg också bakom Världsdomsstolens bannlysning av bruket av kärnvapen och hotet om att bruka dessa 1996.

Langes memoarer, Nuclear Free: The New Zealand Way, gavs ut 1990.

KÄRNVAPEN -- I KAMPEN MOT MASSFÖRSTÖRELSEVAPEN?

Regeringen Bush går knappast till historia för sina fredsinsatser. Efter att ha krigat i Balkan, i Afghanistan och i Irak har man nu dammat av företrädare Ronald Reagans idé om att kärnvapenkrig kan vinnas. Följaktligen vill man utveckla och tillverka (förmodligen även använda) s.k. taktiska kärnvapen. (Ordet "taktiska" innebär just att vapnen sätts in i syfte att segra.)

Det nya i förhållande till Reagan-eran är, att Bushs strategier inte drar sig för att använda vapnen offensivt. Enligt deras sätt att resonera har USA (men inte andra länder) rätt att anfälla alla som *kan tänkas* hota, inte landet USA, utan "amerikanska intressen" -- ett diffust och därmed brett begrepp.

Vapenprogrammen och tillhörande tankefoster har många namn, men i stort sett är det frågan om tre projekt: *kärnbestyckade robotar* (missiler), "*bunker busters*" (högexplosiva kärnladdningar som kan spränga sönder utrymmen djupt under jordytan, och så, i rymden, *satellitburna robotar* som kan hålla rivaler bort från t.ex. månen och/eller förstöra andras satellitsystem och rymdfarkoster. I korthet: Star Wars!

För att kunna gå vidare med planerna måste USA bryta mot ickespridningsavtalet -- ett dokument som det tog decennier att åstadkomma. Fredsorganisationer och andra befarar nu att Bushs linje innebär slutet för avtalet. "Gör som jag säger, inte som jag gör", det är sällan någon effektiv pedagogik. Det är bara en tidsfråga, menar kritikerna, innan en ny kapprustning drar igång, denna gång med många fler tävlanden.

Amerikanska Physicians for Social Responsibility påpekar att även det till synes mest anspråkslösa vapenslaget, "bunker busters", har en effekt liknande en s.k. dirty bomb. De verkar genom att sprida radioaktivitet i jord, luft och vatten och förgiftar även "fiendefolkets" barn och barnbarn. Sådana s.k. miljövapen är förstås förbjudna i folkrätten.

Det är mycket tal om massförstörelsevapen i dessa dagar. Det verkar som om många av dem kan i en snar framtid komma att bära etiketten "Made in USA". ✚

LÄS MER:

Physicians for Social Responsibility (www.psr.org) har nyligen publicerat två rapporter: "What Wrongs Our Arms May Do" och "A False Sense of Security."

Global Network Against Weapons and Nuclear Power in Space (www.space4peace.org), även den i USA, har producerat en mycket informativ film, "Lämna himlen i fred" (textad på svenska) där Bruce Gagnon under cirka en timme beskriver de många vapenprogram som militären i USA lanserat, alla med syftet att göra USA till Rymdens härskare ("Masters of Space"). Filmen kan hyras av Svenska Fredskommittén (www.svenskafredskommitten.nu), tel 031-146457 eller 08-644 7868. Pris: 150 kr.

En ledare i Aftonbladet (18 aug) kommenterar planerna:

BUSH BLUNDAR FÖR KONSEKVENSERNA

Det har gått 28 år sedan Vietnamkriget slutade, men enligt en internationell forskarstudie får befolkningen i Vietnam fortfarande i sig avlövningsgiftet Agent Orange via maten. Giftet användes av USA för att avlöva djungelområden, så att landets gerillasoldater inte skulle kunna gömma sig under trädskronorna.

USA förnekar kopplingen, men ett otal oberoende forskarstudier har visat att det finns ett samband mellan Agent Orange och de många fosterskadorna i Vietnam. Barn föds med missbildade armar, ben och huvuden.

Rapporten om dessa eftersläpande effekter av Vietnamkriget kom som av en händelse nästan samtidigt som det stod klart att USA trots motstånd från den egna kongressen är på väg att utveckla "små kärnvapen", att använda i konventionella krig mot terrorister och skurkstater.

/---/ USA ska ta fram kärnvapen som dödar några tusen personer men inte skapar den väldiga förödelse som tidigare nukleära vapensystem.

Till och med inbitna republikanska politiker var kritiska till de planer som alltför mycket liknade upptakten till en ny kapprustning. I juli i år bantade kongressen regeringens budget för programmet. Men Bush driver på. /---/

Man behöver inte vara kärnfysiker för att inse det huvudlösa i planerna.

För det första: exemplet Agent Orange visar hur svårt det är att förutse de långsiktiga effekterna av kemiska stridsmedel, biologiska vapen och kärnvapen. Mänskligheten drabbas i generationer.

För det andra: under det kalla kriget räddades världen av att det gick en avgörande gräns mellan konventionella vapen och kärnvapen. Den avhöll supermakternas ledare från att trycka på knappen. De nya vapnen suddar ut gränsen.

Dessutom riskerar den nya vapentaktiken att slå tillbaka mot USA. Redan i dag ligger tiotusentals kärnvapen i lager över hela världen. Ingen vet exakt vilka länder eller makt-havare som har kontroll över dem. Och om den nya tekniken görs tillgänglig i USA är det bara en tidsfråga innan den hamnar i händerna på exakt de krafter Bush vill motarbeta.

/---/ ✚

Tankar & Debatt

Folkkampanjens pressmeddelande (28 sept) med anledning av allvarliga störningar i Barsebäck 2 och Oskarshamn 3:

OSÄKER KÄRNKRAFT

Andra varningen på kort tid

Vi har på kort tid fått två allvarliga varningar om tillståndet i svensk kärnkraft. Både Barsebäck 2 och Oskarshamn 3 står stilla av säkerhetsskäl. Det som inträffat väcker allvarlig oro och frågor om hur det står till med säkerheten i den svenska kärnkraften. Tillsammans med det stora strömbrottet har det också gett en påminnelse om hur otrygg vårt starkt centraliserade och storskaliga elförsörjning är.

I augusti anmälde Statens Kärnkraftsinspektion Barsebäckverket till åklagare för brott mot kärntekniklagen. Därefter framkom det att även SKI var anmält till åklagare för brister i sin myndighetsutövning. På lördagen framkom det att reaktorn Oskarshamn 3 varit nära ett haveri i tisdags, och att SKI nu granskar händelsen, som bedöms som en "kategori 1-händelse" på INES-skalan. Det betyder att man "konstaterat allvarlig brist i en eller flera säkerhetsbarriärer samt grundad misstanke om att säkerheten är allvarligt hotad". Enligt tidningen Expressen säger anläggningschefen vid Oskarshamnverket att säkerheten var allvarligt hotad.

Förutom de två reaktorer som är stängda av säkerhetsskäl står även de övriga två reaktorerna i Oskarshamn och en reaktor i Ringhals för närvarande stilla. De svenska kärnkraftsförepråkarna brukar hävda att den svenska kärnkraften är säker och tillförlitlig.

Den senaste tidens händelser demonstrerar på ett övertydligt sätt att så inte är fallet. Svensk kärnkraft är behäftad med säkerhetsproblem, precis som kärnkraft i andra länder. Det är oansvarigt att driva kärnkraften vidare, med sina allvarliga säkerhets- och miljöproblem. Den avveckling som utlovades och beslutades i samband med folkomröstningen 1980 måste genomföras utan dröjsmål. ❖

I Norra Västerbotten 10 juli flaggade Olov Wikström. Skellefteå, för

EN SKRUVAD KAMPANJTIDNING FRÅN FORSMARK

Av en slump kom jag häromdagen över en sorts blandning av reklambroschyr för kärnkraften och s k informationstidning från Forsmarks Kraftgrupp. I denna märkliga skrift med utgivning "Sommaren 2003" beskrivs processerna med att byta ut turbinblocken så att kraftverket skall gå att driva säkert och effektivt i 40 år till. Adjö avvecklingsplaner vartän de må vara uppgjorda.

I samma tidning erkänner också kärnkraftsindustrin tydligare än på mycket länge att detta är en verksamhet som man inte riktigt kan ta ansvar själva för. Om det värsta skulle hända så att säga. Nej - staten - vi alla, är de som kommer att bli tvugna att rycka in och betala de skador ett stort kärnkraftshaveri skulle orsaka.

En annan artikel tar upp ordet "kan". Alltså frågan om någon "kan" hända eller "kan" vara skadligt. Artikelförfattaren är hånfull och menar att om man spekulerar i om någon "kan" vara farligt, exempelvis kärnkraft (mitt tillägg) - så kan det vara lika sannolikt att sitta där man sitter och läser och plötsligen få en meteorit i huvudet. Min kommentar till detta är att den här sortens vulgärargumentation är vi inom miljörörelsen vana vid sedan många år. Den sänker trovärdigheten såväl hos den som uttalar den som den som tvingas delta i en diskussion där den här typen av argument förekommer. Sjufalt lågvattenmärke.

För övrigt är hela processen med djupförvarsmetoden i Oskarshamn och Forsmark en tämligen genomskinlig hantering hårt styrd av kärnkraftsindustrin. SKB har fått göra experimenten och den praktiska hanteringen sedan har tillsyningsmyndigheten SKI kommit flera steg efter och gjort bedömningar baserade på SKB:s data. Grovt generaliserat har SKI har inga grundläggande riktvärden baserade på egen erfarenhet göra bedömningar efter. Ofta går man på SKB:s tidigare material. Ur säkerhetssynpunkt är det här en sorts bakvägenprocess som i längden inte kan anses vara helt seriös.

--Olov Wikström, medlem i Avfallskedjans förening

Asa Moberg beskriver receptet för massiva strömavbrott i sin mycket läsvärd debattartikel i Dagens Industri 1 oktober.

STORSKALIGHETEN, KÄRNKRAFTENS AKILLESHÄL

Elavbrottet kostar halv miljard. Det är rubriken när DI den 25/9 redovisar hur det största strömavbrottet i Sverige på 20 år uppkom.

Avbrottet är en intressant katastrofsituation, inte minst för att det förutspåddes av fyra experter på DI:s egen konferens om säkerhet veckan innan.

Elavbrottet den 24 september blev ett rejält skrämnskott som faktiskt tycks leda till eftertanke på många nivåer.

Kärnkraftens nackdelar har i allmänhet diskuterats utifrån risken för omfattande olyckor med radioaktiva utsläpp, men det väsentliga tekniska problemet med dagens kärnkraftverk är storskaligheten.

Om något oväntat drabbar en reaktor som producerar 1000 megawatt, blir problemen i eldistributionen stora, i riktigt oturliga fall så stora att det, som den här gången, blir följder för en eller flera andra reaktorer i annan storleksordning.

Att hålla en marknadsanpassat elförsörjningssystem med reservkapacitet för ett plötsligt bortfall av 1000, 2000 eller 3000 megawatt är omöjligt. Ingen aktör på en kommersiell marknad har råd med det.

Det är den viktigaste förklaringen till att ingen ny kärnkraft byggs, eller kommer att byggas, i länder där en avreglering av elmarknaden har genomförts.

/---/

Avregleringen av elmarknaden genomfördes i hela västvärlden under 1990-talet, när denna idé ersatt storskaligheten som drömlösning på ett samhälles alla problem.

Det var märkligt att se och höra svenska kärnkraftsförespråkare från industri och politik så sent som i mitten av 1990-talet försäkra att kärnkraften utgjorde en garanti för billig el, samtidigt som de förespråkade en gemensam europeisk ekonomi och en avreglering av elmarknaden.

Även detta skulle på något magiskt vis ge lägre elpriser i Sverige, trots att hela EU hade högre elpriser än Sverige.

Det stora strömavbrottet visar att vi nu står inför nackdelarna av två viktiga val i samhällsutvecklingen.

För att bryta det dödläge i utbyggnaden av ny elproduktionskapacitet som råder (inte bara i Sverige) krävs en återgång till det småskaliga tänkande som rådde före kärnkraften. /---/ ✚

(Kopior av artikeln kan rekvireras av kansliet – i fall ditt bibliotek inte har Dagens Industri.)

I en debattinlägg till Dagens Nyheter (19 augusti) påpekar Olof Karlsson, SERO,

NÅGRA SVAGHETER HOS TRANSMUTATION

När det gäller transmutationsteknikens nackdelar glöms ofta följande svagheter:

1. Först om möjligen ca 20 år av framgångsrika försök skulle en kommersiell anläggning kunna byggas.
2. För att då ev. bli lönsam behöver den vara enormt stor, 5000 - 10 000 MW dvs. motsvarande halva eller hela det nuvarande svenska kärnkraftsprogrammet. Eftersom alla kraftverk inte kan producera kontinuerligt av olika skäl måste därför en lika stor reservkapacitet hållas i beredskap, vilket i Sverige skulle innebära att halva eller hela den nuvarande kärnkraften skulle behöva ligga i beredskap för snabbstart då transmutationsreaktorn inte går.
3. Hela härden i en transmutationsreaktor måste kontinuerligt befrias från uppkomna klyvningsprodukter genom att pumpas över till en enorm upparbetnings-anläggning som av tekniska och praktiska skäl bör ligga vägg i vägg med själva reaktorn för att kunna fungera. Vilket hav kring Sverige kan ta emot det avfall som man tydligen måste leda bort från alla upparbetnings-anläggningar? Därtill kommer alla utsläpp till luften.
4. Det avfall man får efter en lyckad transmutation får kortare lagringstid än plutoniumhaltigt icke upparbetat avfall men blir mycket svårhanterligt på grund av mycket hög radioaktiv strålning.
5. När det gäller laserteknik för att transmuttera icke önskvärda atomer i avfallet är den teknisk möjlig men energiåtgången finns inga uppgifter om. I laboratorieförsöken handlar det om försvinnande små mängder och att behandla ens kilovis med avfall skulle kräva enormt effektkrävande anläggningar med en energiåtgång som kanske blir högre än vad man utvann då kärnavfallet producerades.

Sammanfattning: Transmutation är kärnkraftskramarnas metod att inge förhoppningar hos en okunnig allmänhet att avfallsproblemet går att lösa på ett enkelt sätt. Självfallet talar man inte om vilka problem och nackdelat den tekniken brottas med. ✚

7 augusti replikerade Thorild Dahlgren på ett inlägg av prof. Gunnar Walinder som stod i Dagens Nyheter på Hiroshimadaen:

KÄRNKRAFTEN MINST SKADLIG?

I DN 6 aug står det, att det idag föreligger vetenskapliga utredningar som visat att kärnkraften ur miljö- och hälsosynpunkt är den minst skadliga av alla idag existerande energislag.

Man skulle vilja se någon av dessa vetenskapliga utredningar. Hur har man visat, att t.ex. vindkraften, där det är relativt enkelt att riva uttjänta anläggningar, utgör ett större miljö- och hälsohot än kärnkraften? Och solcellerna, som ju inte producerar plutonium och inte ger hundratusenårigt avfall, på vad sätt utgör de ett större miljö- och hälsohot än kärnkraften? ✚

Som Thorild själv skriver i sin hälsning till Medsols: Ja jösses! Mycket skall man höra!

(DEL)SEGER I PARLAMENTET: EURATOM RATAS!

Arbetet med att avlägsna Euratom-direktivet från den framtida EUs grundlag börjar ge resultat!

Inför regeringskonferensen om EUs framtida grundlag har Folkkampanjen skrivit till den svenska regeringen, till den svenska representationen i regeringskonferensen, samt till våra EU-parlamentariker. I sammandrag framhöll vi:

1. Syftet med fördraget, att främja kärnkraften som energikälla, strider mot EUs övriga strävanden mot ekologisk uthållighet (EU fördragets art 6 och 3).
2. Gynnandet av kärnkraften (bl.a. genom fördelaktiga krediter) snedvrider konkurrensen inom energisektorn.
3. En majoritet av medlemsländer (även efter utvidgningen) har valt bort kärnkraften. Ska dessa tvingas understödja ett energislag som de valt bort?
4. Vågarna mot energihållbarhet är olika i de olika medlemsländerna. En del regioner har vattenkraft, en del bra vindlägen, andra vidsträckt skogar, o.s.v. Energipolitiken bör alltså inte centraliseras, utan hållas på ett nationellt/regionalt plan.
5. De delar av Euratom-fördraget som rör reaktor-säkerhet och strålskydd bör ses över och omsättas i förordningar. Målet bör vara att de strängaste nationella säkerhets- och miljöskyddsnormer införs som EU norm. Säkerhetsnormerna måste därtill kompletteras för att säkra atomanläggningar mot terrorangrepp.

EURATOM?

Så heter ett nystartat elektroniskt nyhetsbrev från Friends of the Earth Europe.

Kampen för att skrota Euratom-fördraget har en självklar plats i tidningen men avsikten är att bevaka EU:s policy om kärnkraften mera allmänt, liksom aktioner inom det s k civila samhället (frivilliga/ideella organisationer), skriver redaktören Mark Johnston, FoEE.

Tidningen är gratis, språket är engelska. Att prenumerera är enkelt: Sänd ett tomt e-brev till adressen, euratom_newsletter_subscribe@topica.com. (Prenumeranternas adresser kommer inte att användas i något annat sammanhang, lovar Mark Johnston).

26 september kom så mycket glädjande nyheter från Bryssel: Europaparlamentet röstade för att Euratom-fördraget lyfts ut ur grundlagen och revideras av en särskilt sammankallad regeringskonferens. Själva beslutet (som ingår i parlamentets kommentarer till dokumentet som ligger till grund för regeringskonferensen) lyder:

"13. Europaparlamentet välkomnar att Euratomfördraget kommer att avskiljas från den framtida konstitutionens rättsliga struktur. Parlamentet uppmanar regeringskonferensen att sammankalla till en konferens om revidering av detta fördrag, särskilt vad gäller främjandet av kärnkraft och avsaknaden av ett demokratiskt beslutsförfarande."

Endast den konservativa grupperingen i parlamentet motsatte sig beslutet.

I ett pressmeddelande 26 september uttryckte ordf. Kjell Andersson vår stora tillfredsställelse: *"Europaparlamentet har fattat ett historiskt beslut som kan vara spiken i kistan för det otidsenliga Euratom-fördraget. /.../ Detta är en stor framgång för den europeiska antikärnkraftsrörelsen."* ✚

ANNONS

SOLMÄRKE-VYKORT

Vykort (10,5 x 15 cm) med vårt härliga solmärke, ATOMKRAFT NEJ, TACK! (9,5 cm i diameter).

Perfekta till bokbord liksom till personlig korrespondens.

Finns i två utföranden -- med resp. utan adressfält. Även två priser: "grossistpris" à 20 kr/bunt (5+ buntar à 10 kort) till återförsäljande lokalgrupper och medlemmar resp. "detaljpris", 50 kr/bunt, för kort till privat bruk.

Porto tillkommer.

Beställes genom kansliet. (adresser m.m. sid 8) Uppge önskat antal buntar och utförande samt om Du är återförsäljare.

Glöm inte lämna namn och adress!

Medsols är Folkkampanjens mot kärnkraft-kärnvapen medlemstidning. Ansvarig utgivare är föreningens ordförande, Kjell Andersson. Manusstopp för detta nummer: 13 juni 2003.

Adress: Barnängsgatan 23, 116 41 Stockholm < tel. 08-841490 < fax 08-845181

e-post: info@folkkampanjen.se < Internet: www.folkkampanjen.se

Medlem blir man genom att sätta in 200 kr på pg 300 90-5.

KOM TILL HÖSTMÖTET 25 OKTOBER -- SE SID 2